

A Taste of the Parsha

Lech Lecha 5782/October 15-16, 2021

Question of the Week

Question:

In Bereishis 15:13-14, Hashem tells Avram that his children will be enslaved by another nation, and that He will “judge” that nation, which implies that he will punish them for their actions. How it is fair for Hashem to foretell that a nation will enslave the Jewish People, yet also punish them for doing what He foretold!

(Note: All mefarshim are on the passuk unless stated otherwise. In many cases, the mefarshim bring a number of answers, or elaborate significantly on their answer, and it is recommended to look up the full discussion where possible.)

- Answer #1: The Egyptians were only punished for harming the Jewish People more than Hashem predicted, but had they just enslaved them, there would have been no punishment (Shemos Rabbah 30:15, Radak, Ramban, Netziv)
- Answer #2: Each individual Egyptian could have chosen not to take part, but since they didn't, they are judged (Rambam Hilchos Teshuvah 6:5)
- Answer #3: Since the Egyptians never heard Hashem's foretelling, they must have done it out of hate for the Jewish People, and they were therefore punished (Rabbeinu Bachya, see similarly in Or Hachaim)
- Answer #4: Hashem said he will investigate their actions, but not necessarily punish them (Malbim)
- Answer #5: The Egyptians were deserving of this punishment beforehand, and that may be why Hashem had them enslave the Jewish People (Ra'avad Hilchos Teshuvah 6:5; see Rav Hirsch as well)
- Answer #6: Hashem also instructed them, through Moshe, to let the Jewish People free (Ra'avad Hilchos Teshuvah 6:5)
- Answer #7: Hashem's knowledge of the matter is different than ours, in that the event does not have to take place, but it impossible to comprehend Hashem's knowledge (Lechem Mishneh Hilchos Teshuvah 6:5)

Haftarah Highlights

The Haftarah for Parshas Lech Lecha is Yeshayah 40:27-41:16. The Haftarah opens with a response to the Jewish People, who may be questioning why Hashem still keeps them in exile (40:27). Yeshayah reminds them of Hashem's plan, and tells them that soon enough, those who are now enslaving them will run out of steam, and those who believe in Hashem will rise forever (40:28-31).

Hashem then identifies Himself to the nations as the G-d who instructed and supported Avraham in his many trials, and despite what he (Avraham) accomplished, nevertheless, the nations of the world still worship other gods (41:1-7; interestingly, one of the verses describing the shocking return of the nations of the world to their idols became a very well-known song, “ish es re'eihu ya'azoru...”). Hashem then turns to the Jewish People, who are “the children of Avraham My beloved”, and reassures them that in contrast to the idols of the world, which must be supported and strengthened by their followers, Hashem will support and strengthen us has not forsaken us at all, and will defeat our enemies (41:8-16).

(In 41:9, Hashem says that He called Avraham “My servant”. Rabbi Michael Broyde, in Hakirah Volume 3 pages 117-132, argues that the abbreviation “ayin hei” found in various early sources was intended as “eved hashem”, but later accidentally expanded to “alav hashalom”, which is why it is used extensively in midrashim and texts about Avraham and others who Tanach refers to as servants of Hashem.)

The connection to the Parsha is obvious; when we read about Avraham becoming the ancestor of the Jewish People, and how Hashem promised him wonderful things for his ancestors, it only makes sense that we should read a Haftarah which references and reinforces those themes. The connection to Avraham is also emphasized by making reference to the creation of idols by people in 41:7; as various sources tell us (see e.g., Bereishis Rabbah 38:13), when Avraham's realized that idols were powerless, he smashed his father's idols with a stick/club, and this led to the famous episode of the fiery furnace, where Avraham demonstrated his Emunah.

A Taste of the Parsha

Lech Lecha 5782/October 15-16, 2021

Halacha from the Parsha

*Note: This is not intended as a Psak Halacha, and one should contact their Rav with any practical questions.

This week's parsha includes the Mitzvah of Bris Milah, and Bereishis 17:26 tells us that Avraham performed the Mitzvah "בעצם היום הזה", on that very day. Although there are many suggestions made as to exactly what this phrase means,¹ Ramban and others² suggest that it emphasizes that Avraham did it immediately upon being commanded. Indeed, the Gemara (Talmud Bavli Pesachim 4a) derives the ethic of מצוות למצוות, that we should perform Mitzvos as early as possible, from Avraham, in regards to this Mitzvah of circumcision.³ Here are some laws about when during the 8th day the circumcision should be performed:

¹ עיין למשל ברש"י, שפירש שהיה בעצם היום שמלאו לו צ"ט שנים, בחזקוני שהיה יום הכיפורים, ובכמה מדרשים ובכלי יקר שם שהיה באמצע היום לעין כל.

² עיין למשל בראב"ע, רד"ק וטור. וכן מובא בתורה תמימה על הפסוק מתוס' במסכת ראש השנה דף יא עמוד א ד"ה אלא דקאי.

³ לא שהוציא הדין ממה שמל באמצע היום, אלא ממה שאמר הכתוב "וישכם אברהם בבקר" לגבי מצוה. (עיין באנציקלופדיה תלמודית כרך יב ערך זריזין שהביא מחלוקת ראשונים אם הלימוד בא מבראשית יט:כז או כב:ג.) ומה שלא כתב במצוה זו שאברהם השכים בבקר (ובפרט לשיטות האומרים שמל דווקא באמצע היום). עיין בתורה תמימה שהביא מכאן ראיה לומר שהידור מצוה דוחה הדין של זריזין מקדימין.

⁴ כך הוא פשוט המשנה (מגילה ב:ד, מובא בתלמוד בבלי במגילה דף כ עמוד א), שמשמע שרק בדיעבד מותר למול בין עלות השחר להנץ החמה, וכן פסק בשולחן ערוך יורה דעה סימן רסב סעיף א (וברמ"א שם הביא שבדיעבד יצא משעלה עמוד השחר).

אמנם, מפשטות לשון הטור (יורה דעה סימן רסב) משמע שאפשר למול מיד כשעלה עמוד השחר משום זריזין מקדימין, ומזה למד המהרש"ל (בביאורו לטור שלא שרד, מובא בפירשה ובדרישה ביורה דעה שם, וביים של שלמה יבמות פרק ח סימן 1), שבאמת אם יש איזה טעם שצריך להקדים, יקדים. וסברתו הוא שיש כמה פוסקים שסוברים שמילה בלילה השמינית מותר בדיעבד, וא"כ, משמע מהמשנה שאם עשאה ביום, אפילו לאחר עלות השחר, כשר לכתחילה כשיש צורך. ובאמת, שם הביא מהרמב"ם בפירושו למשנה שם שיותר בשעת הדחק. אמנם, שאר מפרשי הטור, איש איש כדרכו, חלקו על המהרש"ל, וסתמו שרק בדיעבד מותר למול לאחר עלות השחר לפני הנץ החמה. ויש לתמוה על שני המחנות. קשה לדברי המהרש"ל, שהטור בעצמו (באורח חיים סימן תקפח) כן הביא שמצוות שצריכים לעשותם ביום (באותו משנה במגילה), שלכתחילה יש לעשותם לאחר הנץ, ומאידך, קשה על כל החולקים על המהרש"ל, שהאי שעת הדחק כדיעבד דמי (כלל זה מוסכם, עיין ביד מלאכי כללי הדינים תקפז), ובמ"ב בשני מקומות (אורח חיים סימן תקפח ס"ק ב וסימן תרפז ס"ק 1) פסק שכשיש איזה שעת הדחק לקיים המצוה, יש לעשותה קודם עלות השחר, ומאי שנא ממילה? וטעם שלאחר עמוד השחר כשר רק לכתחילה, כתב רש"י שאין אנו בקיאים בשעות, וגם בזה ראיתי שהעלו קצת אחרונים שמכיון שיש שעונות, אולי יש מקום להקל.

ולכן, אם יש שעת הדחק ממש, שאין לו פנאי למול לאחר הנץ החמה, נראה שיש למול מעלות השחר אם יודע בבירור שכבר עלה עמוד השחר.

⁵ עיין ערוך השולחן יורה דעה סימן רסב סעיף ט, משלשה טעמים: א) שתדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם (ע"פ משנה זבחים פרק י משנה א), ב) שיש כמה

The circumcision should be performed after sunrise (unless there will be no other opportunity to perform it, in which case it may be performed after Alos Hashachar),⁴ and after Shacharis is over⁵.

On special days, the circumcision is performed at different times:

- Rosh Hashanah/Yom Kippur – before Mussaf⁶
- Tish'a B'av – after Kinnos have been completed⁷

One should not delay a bris on the 8th day (even if it will certainly take place later in the day) for the sake of extra guests coming,⁸ but it is permitted to delay it (so long as it stays on the same day) so that there will be a minyan for the circumcision.⁹ If the circumcision was delayed until sunset, it should be performed until the end of Bein Hashmashos, but not later.¹⁰

מצוות היום בתוך תפילת שחרית, ויותר טוב להקדימם מלמול מיד ולאחר כל אלו המצוות, (וג' שיש סעודה לאחר המילה, ואסור לאכול קודם התפילה. אמנם, גם הוא מודה שאם היה אחד מבעלי הברית שעדיין לא התפלל, אין לאחר המילה מפני בעל הברית, והוא ילך להתפלל לאחר המילה.

⁶ לענין ר"ה, עיין בשולחן ערוך אורח חיים סימן תקפד סעיף ד, ובמ"ב שם ס"ק יא, שרוצים להקדים מילה, שהוא ברית אברהם, לתקיעת שופר שהוא כנגד עקידת יצחק (וגם שיהיה זכות מילה כשתוקעים בשופר). לענין יוה"כ, עיין שולחן ערוך ורמ"א אורח חיים סימן תרכא סעיף ב, שיש מחלוקת האם מלין לפני או לאחר אשרי. ועיין שם בפוסקים לגבי שינויים אם המילה הוא בבית התינוק.

⁷ בשולחן ערוך אורח חיים סימן תקנט סעיף ז הביא דעה זו ועוד דעה שיש למול אחר הצות, אבל הרמ"א שם, ובעקבותיו, המ"ב (ס"ק כח) וערוה"ש (סעיף ח), פסקו שעושים מיד לאחר קינות, שאז אפשר שיהיה קצת שמחה.

⁸ אע"פ שהיו פוסקים יחידים שהקילו בזה (עיין בשו"ת יביע אומר חלק ב יורה דעה סימן יח), ובפרט אם המילה יהיה קודם חצות היום, כמעט כולם התנגדו לזה. אפילו הערוך השולחן, שבא ליישב כמה מנהגים שנהגו ההמון, כותב על זה שהוא "עוון פלילי" ו"שיש לצוות על זה" (יורה דעה סימן רסב סעיף ח).

עם כל זה עיין בפניני הלכה (ספר משפחה פרק ח אות ה בשם כמה פוסקים ידועים) שאין למחות ביד המאחרים מילה לשעות הצהרים אם יהיה חסרון בשמחה אם ייעשה בבוקר.

⁹ עיין שם ביביע אומר שהבאנו בהערה הקודמת שכתב כן בדרך אפשר. ועיין מש"כ התורה תמימה שהבאנו לעיל בהערה 3, מה שרצה להוכיח ממה שמל אברהם "בעצם היום", ולא בהשכמה.

¹⁰ כך פסק הפתחי תשובה ביורה דעה סימן רסב אות ג (בשם שאלת יעבץ א סימן לה), וסברתו שלמחר בודאי אין זה זמנו, ועכשיו הוא ספק זמנו. והגר"ע יוסף חלק עליו, שהרי הרמב"ם (הלכות שגגות פרק יא הלכה ב) סובר שאם יש ספק במעשה אם יקיים מצוה בעשייתו או יעבור עבירה בעשייתו, אין לעשות המעשה, והרי לשיטת המשנה למלך בהלכות מלכים פרק י הלכה ז, יש איסור למול בלילה, שהרי כתב "וביום השמיני ימול" (ויקרא פרק יב פסוק ג). אמנם, כבר ראינו שלרוב הפוסקים, אין איסור ממש במילה שנעשה בלילה (עיין למשל במנחת חינוך מצוה ב אות כב, ובט"ז ביורה דעה סימן רסב ס"ק ב וכמה אחרונים שם). ואם מל בבין השמשות, נכנס במחלוקת אם צריך להטיף

דם ברית ביום, ואין כאן מקומו.

ויש להוסיף שפשוט אם הוא בין השמשות של ערב שבת שאסור למול, ויש לדון מה הדין בבין השמשות של מוצאי שבת.